

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๒

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่ และนับแต่เมื่อใด

ความเห็น

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยนายวัน ฤกษ์ประเสริฐ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ ๗ ต่อมาวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัดขอนแก่น) ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ อ ๙๒๙/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๙๗๖/๒๕๖๒ พิพากษาว่า นายวัน ฤกษ์ประเสริฐ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ร่วม ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนคดีแพ่งให้เป็นพับ ศาลจังหวัดขอนแก่นออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาที่ ๖๐๕/๒๕๖๒ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ให้ประหารชีวิตนับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป แต่คดียังไม่ถึงที่สุดจึงให้จำคุกจำเลยไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา และในวันเดียวกันนี้ได้มีคำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งคำร้องที่ ๖๔๗/๒๕๖๒ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ให้ยกคำร้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) มีมติให้ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายวัน ฤกษ์ประเสริฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ และมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ประเด็นที่ต้องพิจารณาจึงมีว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ จึงต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้น และเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว รัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการการควบคุมหลังการดำรงตำแหน่งที่เป็นกระบวนการการควบคุมด้านคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่มีผลให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลง โดยมาตรา ๑๐๑ กำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ ซึ่งมาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ สำหรับมาตรา ๙๘ (๖) นั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ซึ่งการถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลนั้นเป็นการถูกคุมขังอยู่ตามอำนาจศาลโดยไม่ต้องพิจารณาว่าคดีถึงที่สุดหรือไม่ ส่วนการที่ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้จำคุกหรือประหารชีวิตนั้น ให้ศาลออกหมายจำคุกผู้นั้นไว้ และต้องจัดการตามนั้นโดยพลันตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๖ กำหนดไว้

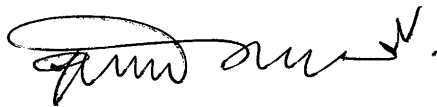
กรณีของผู้ถูกร้องนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิตซึ่งเป็นโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดขั้นสูงสุดที่สูงกว่าโทษจำคุกและศาลชั้นต้นออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา มีการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเนื่องจากเห็นว่า เป็นเรื่องร้ายแรงประกอบกับศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษประหารชีวิต หากปล่อยชั่วคราวเกรงว่าจะหลบหนี ดังนั้น จึงต้องจำคุกผู้ถูกร้องที่ต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตและระหว่างอุทธรณ์ศาลชั้นต้นได้ออกหมายจำคุก จึงเป็นการจำคุกที่อยู่ในความหมายของ “คุมขัง” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ และอยู่ในความหมายของต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) จึงเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ซึ่งเป็นคนละกรณีกันแต่อย่างใด

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่เมื่อใด

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำวินิจฉัย เมื่อเกิดเหตุให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงในกรณีที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) กล่าวคือผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมสิ้นสุดลงแล้ว เป็นกรณีที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ ที่ต้องให้มีการเลือกตั้งขึ้นภายในสี่สิบห้าวัน แต่เนื่องจากกรณีนี้มีปัญหาข้อกฎหมายโต้แย้งกันในการปรับบทบังคับใช้ รัฐธรรมนูญเป็นกรณีแรก เมื่อนับจากวันที่ต้องถูกคุมขังวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ ตลอดมา กรณีที่เกิดขึ้นนี้ได้ล่วงพ้นระยะเวลา มาจนคงเหลือระยะเวลาที่กระชั้นชิดในการจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างตามกำหนดสี่สิบห้าวันได้แล้ว เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน ดังนั้นจึงถือได้ว่าตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ นี้ อันเป็นการปรับบทเพื่อให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ บังคับใช้ได้ด้วยการตราพระราชกฤษฎีกาจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทน ตำแหน่งที่ว่างได้ภายในกำหนดสี่สิบห้าวัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) และถือว่าตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่างลงนับแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ